

Підготовка викладацького складу до співпраці у інклюзивному середовищі для гендерної соціалізації

Кравченко Оксана Олексіївна, к. пед. н., доц., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Войтовська Алла Іванівна, викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, alla.voytovskaya@mail.ru

Анотація. У статті розглянуто значення гендерної освіти у ВНЗ. Висвітлено проблеми гендерної соціалізації у зв'язку з інвалідністю. Підкреслено важливість гендерної рівності в умовах вищої школи. Зазначено особливості підготовки викладачів до співпраці у інклюзивному середовищі для гендерної соціалізації. Наголошено, що викладачі ВНЗ постійно мають працювати над програмою самовдосконалення в інклюзивному навчальному середовищі для гендерної соціалізації студентів та педагогічно взаємодіяти зі студентами з особливими освітніми потребами, впроваджуючи при цьому гендерний підхід у викладанні дисциплін.

Abstract. The article examines the importance of gender education in universities. The problems of gender socialization due to disability. Emphasized the importance of gender equality in terms of higher education. These features training teachers to work together in an inclusive environment for gender socialization. Emphasized that university professors are constantly working on self-improvement program in an inclusive learning environment for students of gender socialization and pedagogically interact with students with special educational needs, while introducing a gender perspective in teaching disciplines.

В Україні проблема гендерної соціалізації у зв'язку з інвалідністю практично не зачіпалася в соціальних дослідженнях, а на Заході ця тема потрапляє в поле академічної дискусії в 1980-ті рр. під впливом соціальних рухів. З одного боку, суспільство відмовляє інвалідам у статевому вираженні, і найпростіша ілюстрація того – це знаки на туалетах у громадських установах на Заході. Відмітимо, що в

Україні людям з особливими освітніми потребами на візках взагалі відмовлено у громадській діяльності, зважаючи на велику кількість фізичних бар'єрів, відсутність спеціально обладнаного транспорту, в'їздів у будівлі, ліфтів та місць громадського користування. Гендер виступає найважливішим чинником переживання студентів з особливими освітніми потребами (особливо студентки).

У вітчизняній і зарубіжній педагогіці накопичений великий досвід у дослідженні проблем підготовки викладачів. Формування професійно-педагогічних здібностей досліджували Н. Кузьміна, М. Дьяченко, Л. Кандилович, А. Маркова.

Ми виходимо з того, що саме система вищої освіти, яка має сьогодні потужний науково-педагогічний потенціал і працює з молодими людьми, які в майбутньому стануть елітою країни і вестимуть за собою інших, здатна стати основною ланкою у формуванні нових підходів і традицій, що сприятимуть проникненню принципів гендерної рівності в усі сфери життя українського суспільства.

Характеризуючи організацію навчання студентів в умовах української інклюзивної університетської освіти, О. Фудорова відзначає низький рівень централізованої навчально-методичної підготовки викладачів ВНЗ з самостійним вирішенням ними поточних питань інклюзивної освіти шляхом самоосвіти. В університеті, що працює за принципами інклюзії, авторка пропонує використання необхідних інформаційних, технологічних та організаційних ресурсів, зокрема, професійну підготовку викладачів [1, с. 305 – 308].

Основні уміння в інклюзивному середовищі, перш за все це здатність педагога ВНЗ до *педагогічної взаємодії зі студентами з особливими потребами*, оскільки саме у різноманітній діяльності, яка організована педагогом університету, успішно проходить процес гендерної соціалізації студентів.

Друга особливість полягає у становленні інклюзивної самосвідомості на основі провідної ролі таких рефлексивних процесів, як самоаналіз і прогнозування ефективності власної інклюзивної діяльності, складання певної *програми самоосвіти та самовдосконалення*.

За словами В. Сухомлинського «...немає людей більш допитливих, невгамовних, більш одержимих думками про творчість, як учителі».

Будь-яка форма самоосвіти та самовдосконалення є ефективною, якщо вона має результат. Результатом самоосвітньої діяльності викладача є підвищення рівнів професійної та педагогічної майстерності; захист кандидатських та докторських дисертацій, написання та видання навчально-методичної літератури – підручників, посібників, практикумів, методичних рекомендацій та ін.; розробка нових методик проведення занять; підготовка доповідей та виступів; проведення показових лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять; розробка авторських методів викладання навчальних дисциплін; вивчення передового педагогічного досвіду та ін. Бо, як говорив В. Сухомлинський «Далеко не кожен стане вченим. Письменником, артистом, далеко не кожному судилося винайти порох або велосипед, але майстром своєї справи має стати кожен».

Також ми вважаємо, що адаптація *робочих навчальних програм* до гендерної освіти студентів з особливими потребами є одним із елементів самовдосконалення викладачів вищої школи і має сприяти успішному пристосуванню таких юнаків і дівчат до гендерної соціалізації в умовах ВНЗ.

Ідея впровадження гендерних спецкурсів отримала підтримку й на законодавчому рівні.

Таким чином, ми дійшли висновку, що викладачі ВНЗ постійно мають працювати над програмою самовдосконалення в інклюзивному навчальному середовищі для гендерної соціалізації студентів та педагогічно взаємодіяти зі студентами з особливими освітніми потребами, впроваджуючи при цьому гендерний підхід у викладанні дисциплін.

Список використаних джерел:

1. Фудорова О. М. Інформаційні, технологічні, організаційні ресурси реалізації інклюзивних принципів в сучасному університеті / О. М. Фудорова // Молодь в умовах нової соціальної перспективи : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир, 24 – 25 березня 2010 р. – Житомир, 2010. – С. 305 – 308.